

V RÁJI ŠUMAVSKÉM

A photograph of a dense forest of tall, thin pine trees. The scene is misty and atmospheric, with a soft, hazy light filtering through the canopy. The trees are dark green, and the mist is a pale, yellowish-green color. The overall mood is serene and quiet.

Karel Klostermann

© FRANZ GILLES VON JILEK

V ráji šumavském
Román z Pošumaví

Karel Klostermann

© Franz Gilles von Jilek, 2023
ISBN 978-80-908329-4-7 (online, EPUB)
ISBN 978-80-908329-5-4 (online, MOBI)

Upozornění pro čtenáře

Tato e-kniha obsahuje poznámky pod čarou, které jsou hypertextově provázány.

Poznámku pod čarou zobrazíte kliknutím na hypertextový odkaz, který je umístěn na pozici číslice na konci slova nebo odstavce, ke kterému se poznámka vztahuje (např.: Text⁰).

Hypertextový odkaz je jednosměrně nebo obousměrně přesměrován na text poznámky pod čarou, která je umístěna průběžně v textu nebo na konci dokumentu.

Případný návrat na původní místo v textu e-knihy provedete kliknutím na hypertextový odkaz, který je umístěn na pozici číslice na začátku řádku textu poznámky pod čarou (např.: ⁰ Text poznámky pod čarou).

*Prof. Dr. Antonínu Rezkovi
na důkaz vděčné úcty a srdečného přátelství
věnuje autor*

Kapitola I

„Podhamerský sedlák je na světě jen jeden,“ pravil v hospodě Polaufově, která patří k Innergefildu a leží podle silnice z Kvildy do Hor Kašperských vedoucí, tedy v středu velké planiny kvildské, v srdci staré Šumavy, jakýs občan mohutného složení, ramenatý, as pětáctyřicet let starý; velká hlava, hustou hnědou kšticí porostlá, seděla hrdě na svalovitém vazu; hnědé oči se jiskřily a těkaly vyzývavě po celé, dosti četné společnosti, jež se zde našla onoho teplého letního dne, kterým počíná děj náš. „Podhamerský sedlák je na celém světě jen jeden,“ opakoval, „a ten jeden, tenť jsem já!“

Obyčejná selská furie. Nejen selská – lidská vůbec. Báje šedých věků dávno minulých o ní mluví; Starý zákon vypravuje o zpupnosti synů lidských, kteří se jali stavěti bábelskou věž, a řecké bájesloví uvádí Tantala, jenž se chtěl vyrovnati bohům věčně trvajícím. Prvým se zmátla řeč, druhého svrhl Zeus z výší nebeských do propastí Tartaru.

Starý Polauf, tehdá ještě mezi živými, dojistá o báji té nikdy neslyšel jediného slova; nicméně zavrtěl šedou hlavou, a klada na stůl velkou mísu s kyselým masem, pravil vážně:

„Nemluv tak, Adame!... Taková slova jsou holé rouhání. Jsem starý člověk a pamatuju mnoho; často jsem je už slyšel, nejsi první, který je bere do úst, ale povídám ti, že vždy to skončilo špatně s těmi, kteří je vyřkli. Člověk je holé nic, a byť by byl knížetem pánem, neřku-li Podhamerským sedlákem. Podívej se tuhle na Rankelského Seppa, jenž sedí vedle tebe; však se pamatuješ, jaký to býval silák, jak dole v Klášterské huti nakládal bedny sklem naplněné. Šest mužů jimi nepohnulo, a on je vyzvedl sám jediný na vůz, není-li pravda, Seppe?“

Obrovitý stařec, který sedě přesahoval o dvě hlavy všecky, kdož tu byli, a jehož ruce, medvědím tlapám podobné, pohrávaly na stole malovanou skleněnou tabatěrkou na brisil^[1], přikývl zádumčivě hlavou. Taková milá stará tvář, na

níž trůnila učiněná dobrota, která zřela i z jasných modrých očí, že útěcha byla se na něho podívat.

„Nu, nu – a co chybí Seppovi?“ prohodil uštěpačně Podhamerský, „nemá snad co jíst? Šídí ho syn o výminek?“

„Ba, pravdu máte, Podhamerský, nic mu nechybí...“ ozvalo se několik hlasů. „Má se dobře.“

„Syn si ho hledí, nevěsta taky.“

„Kamkoli přijde, mají ho rádi a váží si ho...“

„Ale je stár, podívejte se naň!“ pravil Polauf, ukazuje na jeho hlavu, hustě kučeravou, ale bílou jako nový sníh. „Dej mu Pánbůh dlouho ještě žít... ale kde je jeho síla? Že, Seppe?“

Kmet opět kývl hlavou. „Marnost je všecko... klátíme se do hrobu. Stromy v lese byly starší a stály pevněji, a kde jsou? Odvážíme je, odvezli jsme jich na tisíce a ještě jich odvezeme více. Šest hodin ten vítr trval, a bylo po nich, staletí stály, a jediná chvíle je sklátila. To byly stromy, starý prales... a potom mluvíte o člověku! Mouše není hůře...“

Tenký, trochu zpívavý hlásek velikánův podivně kontrastoval s jeho obrovitým tělem.

Podhamerský se zamkl; po chvíli však, jako by se styděl za svůj ústup, vyskočil, udeřil pěstí na stůl a zvolal:

„Mluvíte si, co chcete. Zde se nejedná o mne... já umru dříve nebo později, to vím, to je také jedno. Ale o Podhamerského sedláka běží, a ten bude! Ten je na světě jen jeden! Po mně bude můj syn, po synovi zase syn, a pořád to bude Podhamerský sedlák. Moc a síla je v půdě, v pozemku, abyste věděli...“

„Nerouhej a nechvastej se,“ odušil klidně obrovský Sepp; „tvůj táta byl taky Podhamerský sedlák, ale takhle nemluvil! Tvůj táta nebyl žádný furiant, tvůj táta žil skromně, hleděl si svého hospodářství, dbal toho, aby les zůstal pohromadě, aby jediný strom se nevykácel; tvůj táta chodil do kostela; tvůj táta se s nikým nerval a nehádal, zkrátka tvůj táta byl velmi hodný, rozumný a rozšafný muž, třeba neuměl číst a psát, jako já neumím,... my staří jsme toho vůbec nedbali...“

„Tož vy jako myslíte, Seppe,“ odvětil trochu zhurta Podhamerský, „že já jsem se úplně zvrhl, že činím, co nebožtík

otec nečiníval, a nečiním, co on činíval? V tom mi křivdíte, a kdybyste nebyl starý člověk, promluvil bych s vámi jinak. Rcete pak, ničím já svůj les? Ani jednoho stromu jsem nevysekal! Mně i ta vichřice neuškodila: můj les je chválabohu na dobrém místě. – Nehledím si svého hospodářství?... Starý mi zanechal dvě stě jiter pozemků, a já jich přikoupil padesát, a dá-li Pánbůh, ještě padesát jich přikoupím. Můj otec měl čtyři potahy, a já jich mám osm!... A z těch je pět pořád v práci a vyvázejí klády z knížecích a z horských lesů. Minulý týden jsem vydělal dvě stě padesát zlatých, a tak už to chodí po dva roky, v zimě v létě. To mohu dělati já, protože mám potahů dost; krcálkové, kteří se plahočí s jedním potahem, zanedbávají doma hospodářství, ale já ne, brachu! – A potom, že můj nebožtík táta chodil do kostela?... A já snad nechodím, co? Já nejsem v kostele každou neděli? Kdo to smí tvrdit?“ –

„V kostele býváš,“ odvětil starý Sepp, „toho nepopírám, ale nechodíš tam! Jezdíš tam, v jakés kalešce^[2] tam jezdíš! To ti špatně sluší, protože je to vypínavost. Kdo to u nás jakživ viděl? Třeba jsi byl Podhamerským sedlákem, jsi přece jenom sedlákem, a nikoli pánem! Co myslíš, že jsi panem Bubeníčkem, který jezdí se svou rodinou z Čeňkovy pily do Rehberka do kostela? K Bohu se chodí zkroušeně, a když páni jezdí, tož je to proto, že chodit neumějí...“

„Vy toho namluvíte zbůhdarma,“ odvece zamračeně Podhamerský, „vy jste starý člověk a znáte starý svět. Teď je svět jinaký, teď je sedlák taky pán, má-li groše. Můj otec byl ještě poddaný horských pánů a ševci a mydláři na Kašperských Horách byli jeho milostivá vrchnost, kterou, jak tenkrát říkali, sám Pánbůh mu ustanovil. Já chválabohu už nejsem poddaným, a jmenujte mi toho horského pána, který se mi vyrovná! Snad ten, který tam má pravovárečný dům a chodí dohazovat židovi? Na mou duši, můj pacholek je větším pánem! Slouží aspoň mně, a nikoli židovi - - Nebo ten, který chodí ke mně a prosí, abych jim dal povoz, že nevědí s dřívím kudy kam?... A k tomu jsou všickni, celá ta panská obec, pod sekvestrem^[3], a já pod

sekvestrem nejsem a dělám si, co chci... A že jezdím do kostela? Tu je toho! Jezdím, protože jsou teď cesty, a dříve se nejezdilo, protože jich nebylo...“

„Nu, cožpak mi je do toho! Dělej si, co chceš, já ti nemám co poroučet, a taky bych byl slova neřekl, kdybys nebyl házel tak rouhavými slovy! Myslil jsem si, že pochodíš lépe, pokárám-li tě já, než kdyby tě potrestal Bůh...“

„Tak, tak!“ přisvědčil Polauf. „Veselým ať je člověk, ať si také něco popřeje za svoje lopocení, jen ať nikdo nepokouší Boha a nevyzývá osud! To mi vchází do krve...“

Hodovali, pili. Velká jizba naplnila se hustým kouřem, který čpavě oči dráždil; než ti byli zvyklí! Slova sem, slova tam, hlučná, bujná slova. Vedlo se jim výborně. Dřeli se sice do krve, těžká, úmorná byla práce; v zimě mrzli, rvali se s děsnými vánicemi, které čím více pořídly lesy, tím hrůzněji zuřily na vysokých, odevšad otevřených planinách; pražili se v létě na vedru slunečním; hnaly se přes hlavy jejich hrozná bouřky šumavské, řádil blesk, rachotil hrom, lily se z nebe nekonečné proudy, jež měnily jedva upravené silničky a cesty v bezedné černé bahno, potměšilé jako ty vůkolní močály, ve kterých hnijí a tlejí celá pokolení zhynulých stromů; krkolomné cesty dolů k vodě, kde vázaly se prámy, plavila se polena, co chvíle vymlela voda, takže sjížděly povozy po holém kamení; padající vody slévaly se v mocné bystřiny, jež splachovaly prst ze strání, ba nejen prst, ale i haldy kamení, velké balvany, vyvracely z kořene stromy a vše navázely na cesty, takže práce nebylo konce, než se tyto zase poněkud upravily. A přece se jim vedlo výborně a nereptali: peněz se vydělalo tolik, že ubožákům se zdálo, jako by bohatství celé země se k nim hrnulo. To byly pak veselé neděle, svátky a poutě! Mohlo se vyhazovat plnýma rukama a také se vyhazovalo! Muzikanti, šenkýři, obchodníci všeho druhu, všecko to žilo s sebou, všecko to vydělávalo, tylo a se radovalo. A ta paráda u ženských, kdo by byl řekl! Nevídané látky našly sem cestu, skvost všeho druhu, pravý i falešný – bylo to jedno, pro tyto zákazníky a zákaznice byl každý šperk pravý, aspoň každý za pravý zaplatili. A páni páteři dostávali štoly, o

jakých se jim předtím ani nezdálo, zvláště za křtiny a oddavky; a obojích byla síla nebývalá. Křtin zvláště bylo mnoho, třeba oddavky nepředcházely. Měli se rádi, vzali se potom, a když drahý milý nechtěl, nevzali se, to jest on si ji nevzal, protože měl peněz dost, aby zaplatil. Přišel potom třeba jiný a vzal si to děvče proto, že mělo peníze, a on na minulost té holčice pohlížel s okem filosofa, který říká, že osudem květu jest opadnouti a přinést plod.

A tento nevídaný, neslýchaný blahobyt, tento život plný práce, ale také plný rozkoše, přinesl jim drobný brouček, pravý zlatohlávek, požehnané zvířátko, které podvrátilo starou Šumavu, a jemuž učenci dali jméno kůrovec!

Za takového stavu věcí nebylo divu, že společnost u Polaufa neměla se k odchodu, ač dlouhá řada povozů už přes dvě hodiny čekala venku na silnici.

Tu a tam některý vyběhl, hodil udřeným volům kousek sena a zmizel zase dovnitř hospody, zůstává ubohá hovada žhavému slunci a vztekle dorážejícím střečkům. Starý Sepp několikrát napomenul k odchodu, nebylo však, kdo by byl poslechl. Byly čtyři hodiny s poledne. Nalevo se koupal blízký Antigl v moři světla; vzduch byl tak jasný, že bylo lze rozeznati jednotlivé smrky pokrývající stráně jeho, ba i šedým mechem porostlé větve; obrysy rulových balvanů na skrání mocné hory leskly se jako pozlacené. Nebe bylo čisté, modré jako málokdy; tu a tam vyplul na západě lehounký mráček, bělavý, zlatem vroubený, a jak plul po nebi, chvilkami zakrýváje slunce, uháněly pod ním těkavé stíny přes svahy hor i přes zelené údolí, v němž hrčel Hamerský potok a ječely dvě nebo tři pily. Napravo otvírala se širá pláň, prostoupená nízkými hřbety, výběžky vyšších hor, porostlými tu hustým, tam řídkým mlázím smrkovým. Vpřed silničky táhly se nekonečně vysoké hvozdy haidelského a dále vlevo, pod Saumersteinem, hochreitského revíru.

Starý Sepp vyšel; přehlédnuv pak jasným svým okem celý ten kraj, obešel dvakrát řadu povozů, podal volům vody, nejen

svým, ale všem, co jich tu bylo, při čemž mu pouze jeden mladík pomáhal, a vrátil se zase do hospody.

Podhamerský měl posud sólo. „Já, Podhamerský sedlák,“ křičel, „já jsem pán! Tři dcery mám...“

„Dejte mi jednu!“ ozval se jakýs veselý hoch.

Podhamerský si ho přeměřil od paty k hlavě. „Kloučku,“ pravil pak hrdě, „buď to míníš doopravdy, pak jsi se okradl, neboť zde není místo, kde se máš ucházet, anebo žertuješ, a tu ti povídám, že jsi si vybral trochu vysoký terč pro své vtipy. Já nejsem ten, jenž ti to strpí, to si pamatuj!“

„Nu, takový pán ještě nejste, aby se člověk před vámi nesměl zasmát,“ prohodil mladík.

„Mluv hezky zticha, kloučku,“ odvětil Podhamerský, „já ti hnedle vyložím, jaký jsem já pán. Podhamerský jsem a tři dcery mám. Ale moje dcery mají vůli; kdo se jim zalíbí, toho sobě mohou vzít, ať je to kdokoli, protože já toho dbát nemusím, koho si vyberou, a má-li ten něco nebo nemá-li ničeho. Nemá, tož já dám věna tolik, aby jim nebylo zle, rozumíš? To mohu učinit já, a jiný toho nemůže učinit. Kdo se mým dcerám líbí, ať předstoupí a řekne: Já chci Nanku, já chci Rezlu, já chci Pavlínu! – a já řeknu: Spánembohem, když tě má ráda, je tvou! Řeknu to tím spíše, ježto vím, že moje dcery nehodného nebudou chtít, ku příkladu takového prostořekého flámu jako tebe...“

„Lidičky, je svrchovaný čas,“ ozval se starý Sepp, „dolů k řece přes Svojšín jsou dvě hodiny cesty – budeme potřebovat čtyři, s kládami se tak rychle nejezdí. Nadejde noc; než se náklad složí, uběhne taky hezky času a pak bude třeba ještě s dobytkem se vrátit aspoň kus cesty, abychom zítra ráno byli zase na místě. Cesta je špatná, rozjezděná, vymletá... dobytek se udře, a tahle mládež taky popijí víc, než je dobře. Pod Hochreitem už mnohý střízlivý srazil vaz.“

Vybrali se pomalu. Křik a lání venku; zapráskaly biče, zasténaly těžké klády, zavrzla kola a celá karavana se hnula, v dlouhé řadě, snad dvacet povozů za sebou; vpravo černé močály Traxlerský, Kikercký, Haidelský, rovné, klečí porostlé,

plné temných brunátných vod, tvrdou travou lemovaných, planina ve výši přes tisíc jedno sto metrů nad hladinou mořskou se rozkládající; mezi těmito močály a za nimi nekonečný les, poněkud mladý, samé kuželovité smrčky, jichž spodní větve dotýkají se země. Vlevo je terén méně rovný, samé vlnité kopce, poměrně nízké, vzhledem k vysoké poloze planiny, lesem porostlé, té doby smutné, až srdce se svíralo, ježto kam oko sahalo, všude zeleň přerušována byla rezovatě červenými skvrnami, známkami kůrovcem napadených, nemocných, chřadnoucích stromů. Rovná cesta trvala až za Haidl, kde odbočuje nalevo k Svojšínu (Zwoischen); tam započínal svah, klikatý, bez konce se zatáčející, skoro šest set metrů dolů k řece.

Tichý, němý večer; krajina bez obydlí, liduprázdná. Stíny nízkých hor nalevo, kde slunce zapadá, zahalily karavanu v klín svůj. Podle cesty byl les nízký, velké stromy už dávno vysekané, ale dál nalevo nekonečný prales, místy až dosud zachovalý v hlubokých chráněných úvalech, houština, jíž nikdo nepronikne, černá, věčně mokrá půda, pokrytá věkovitou trouchlí, vodou nabobtnaným mechem, na nějž od let tisíce nepadl jediný paprsek sluneční; prales zcela jiného tvaru než v Podrokláně nebo dokonce na Boubíně, kde slunce přece nalézá přístup. Zde, v těchto úžlabinách pobočných toků Otavy, kde panuje věčné šero, nerostou stromy do šířky – je to samá klest, ovšem ohromně vysoká, ale sotva širší lidského těla. Zato jsou houštiny úplně neprostupné a bortící se, hnijící pahejly a mrtvoly udušených, nedostatkem vzduchu v pravém toho slova smyslu zalklých smrčí a jich stejnému osudu podléhajícího dorostu tvoří skutečné záseky, jež noha lidská marně by usilovala překročit.

Do těch končin ovšem nezabředla naše karavana; do oněch zátiší přírody nedolétal křik ani klení; ony hluboké rokle nezaslechly zvonce ubohých utrmácených voloušků, kteří krok za krokem, pozorně, poslušně brali se cestou svou, ač těžké jho tížilo hlavy a nedovolovalo jim odháněti mraky dotěrných much, jež pokrývaly zpocená těla i slzící pod dlouhými řasami oči. Ale jak tam bylo, toho lze bylo se domyslit i po této cestě.

„Kdybychom byli mohli přes Schrollenhaid a podle pucherských strání,“ pravil Sepp, „byli bychom uřízli notný kus cesty. Jsem žádostiv, zda horští páni tamtudy upraví cestu. Vedla by skrze jejich nejpěknější lesy, které teď rostou a hnijí, jak Pánbůh chce...“

„Nu, když oni ne,“ vece Podhamerský, „tož já se o to pokusím. Uvidíte, že to provedu. Mám kus lesa pod Windischberkem, do něhož jsem ještě nevstročil. Co bych tam byl dělal? Chválabohu nejsem naň odkázán – ale co dokážou Horští, toho dokážu taky.“

Sepp potřásl hlavou. „Toho nedokážeš,“ pravil, „to stojí tisíce, mnoho tisíc. Pochybuji, že to dokážou Horští, a ti mají přec vydatnějších prostředků než ty. Deset tisíc jiter lesa – to je slovo!...“

„Nu, zato je jich víc a hádají se mezi sebou a jejich fořti se hádají mezi sebou a s nimi, s tou milostivou vrchností ševcovsko-krejčovskou... Ou! hat ou! čehy, hý, hý... zatrolený chlape...“

Podhamerský běžel ke hlavám svého spřežení. Nebyla to malá námaha, dostat se za tehdejšího stavu cest s nákladem dlouhých, mohutných klád až dolů k vodě; co tu bylo držení, zatahování, podkládání pod kola, pozornosti a dovednosti, a přece se stala nehoda: přetrhl se řetěz, zlomila se náprava, sjela zadní kola, a celá dlouhá řada povozů nemohla dále. To bylo ještě k snesení. Ale někdy se také přihodilo, že klády i s předkem nebo zadkem vozu se zřítily dolů, strhnuvše s sebou ubohá hovada, drtíce je, přerážejíce jim nohy. Proto starý Sepp měl pravdu, když napomínal své soudruhy:

„Lidičky, jen jasnou hlavu!... Ta mládež teď není, jako bývala; zpije se a potom tratí rozum... ten plecháč přes žízeň pak přijde draze, ani o té zodpovědnosti nemluví, o svědomí...“

Sepp byl vůbec vzdor svému stáří nejdovednější vožka, vždy pečlivý, vždy pozorný; všichni měli neomezenou důvěru v jeho zkušenost; podobalo se, jako by jeho přítomnost o sobě vystačovala na odvrácení všelikého neštěstí. Ať se přihodilo cokoli, Sepp věděl radu, a dobrá jeho mysl nikdy nikomu pomoci neodepřela. Znali ho v celých širých hvozdech a o síle

jeho vypravovaly se věci přímo báječné. Míval za dřívějších dob koníka, starého rozumného bělouše. Ten, když s nákladem svým uvázl v sněhu nebo v bezedném močále lesních cest, míval ve zvyku ohlédnouti se tázavě po svém pánu, jako by říci chtěl: Nejde to. Co počít? Musíš mi pomoci. – A pán, porozuměv němé tváři, děl tenkým svým hláskem: „Kamaráde, už vidím, nezmůžeš to, vid’?... Nu, počkej.“ – I vypráhnul koně, zapřáhl se sám do vozu nebo do saní a vytáhl sebetěžší náklad. – Kdysi útočil naň rozlíčený býk. Sepp popadl latku a přerazil zvířeti kříž jednou ranou. – Nikdy Sepp nezneužil báječné síly své; když však bujná chasa vybočila v jeho přítomnosti z mezí dovolené zábavy a utkávala se ve rvanice, tu dovedl znamenitě zjednat pokoj: vzal výtržníky po dvou za ramena a srazil je k sobě, že všechny kosti se jim otrásly, načež mrštil jedním vpravo, druhým vlevo; měli toho dost. K takovým krajnostem ostatně zřídka kdy docházelo, obyčejně postačilo pouhé napomenutí.

Jak už víme, v době, kdy započíná náš děj, byl Sepp už výminkářem a na statku vládl jeho syn. Statek ten byl osamocený, dosti velký dvůr uprostřed Rankelské planiny, mezi Innergefildem a starou skelnou hutí Goldbrunnskou. Není snad děsnější krajiny na celé Šumavě nad tuto Rankelskou planinu. Neroste na ní žádné obilí, i brambory se málokdy urodí; vysoká poloha, asi tisíc jedno sto metrů nad mořem, podmiňuje pozdní a ranní mrazy, které všechno ničí; částečně je porostlá bídým, zakrsalým lesem, zčásti pak pokrývají její povrch známé strašné močály; jen tu a tam vybují z půdy hustá, vysoká tráva a luční hospodářství dovoluje dosti značný chov dobytka. Po dobu dlouhé zimy burácejí tu strašné vichřice; nasypou se sněhu nevídané spousty, které pak tajíce mění celý kraj v jediný neprůchodný močál, z něhož vody těžko stékají. Páry a mlhy, vycházející z močálů, mění světlo denní v dlouhotrvající šero, jež žádný paprsek sluneční nepronikne. Jednotvárně bez jediného krásného, utěšeného bodu, na němž by oko odpočinulo, rozkládá se smutná tato rovina, v níž střídá se temná zeleň smrkových lesů s černou půdou rašelin, s drahami šedým mechem porostlými.

Zde se narodil Sepp, zde vyrostl, odloučen od ostatního světa, zde pracoval rok za rokem a zde konečně očekával na výminku poslední svůj den. Myslil si, odevzdáváje synovi statek, že si odpočine; ale nedalo mu; plahočil se jako dřív, vozil klády v zimě v létě, dřevařil v panských lesích a tvrdil, že by umřel, kdyby v práci měl ustati.

„Bůh člověka nestvořil, aby lenošil,“ říkával, „dokud může člověk pohnouti údem, nemá zahálet. Jeden ať dělá dříví, druhý ať sedí a dere peří, každý dle sil svých.“

Výminek svůj dělil starý Sepp s dvacetiletým vnukem svým Václavem, synem zbylým po nebožce své dceři. Ten hoch mu byl na světě nejmilejším, na všech jeho cestách ho doprovázel a sousta chleba starý Sepp nepojedl, aby ho s ním nerozdělil; i onoho dne ho měl při sobě. Ten hoch měl za sebou smutné dětství, možná, že právě proto starý dědoušek ho tak miloval.

Matka jeho, dcera Seppova, se provdala za jakéhos karkáře ^[4], světáka ze Stachů, který po několika letech potulného života ji opustil kdesi daleko v Němcích a utekl do Ameriky. Ubohá žena upadla v cizině do nevýslovné bídy, k níž přidružila se choroba; zemřela v kteréš nemocnici, Sepp si jméno toho města nikdy nemohl pamatovati, a opuštěného chlapce mu pak přivezli ve stavu přímo hrůzném; co to stálo práce, než ho očistili, než přemohli jeho divokou plachost! Sepp měl tu svou zemřelou dceru nade všechny druhé děti rád, a dlouho se rozmýšlel, než svolil, aby se za nehodného muže provdala, o kterém tušil, že ji učiní nešťastnou; ale Cecilka byla jako zmámená, přísahala, že bez toho člověka nemůže žíti, a tož tedy otec povolil. Hošík vyrůstal jako zdravý buk a starý měl radost, když lidé tvrdili, ten že bude po něm, právě takový silák, jiný chlapík než jeho syn, který v ničem nad jiné smrtelníky nevynikal, nemaje ani půli otcovy síly. Když starý před několika lety šel do výminku, zabezpečil hochovi několik set zlatých, které se vložily do knih na synův statek.

Když Václav dorostl, dřevařil v lese a za oněch požehnaných dob broučkových vydělával peněz dost jako všichni jeho

krajané. Děd se těšil, že budoucnost vnukova se zabezpečí, a z vlastního výdělků ještě přidával k úsporám jeho.

„Bude mít pár set,“ říkával; „snad mi dá Pánbůh, že ho někde do obstojného bydla přižením, jen až se mi vrátí z vojančiny; té ovšem neujde. To ještě na mne čeká! Bože ty můj, budou to krušné časy pro mne starého... pořád se mi zdá, že bez toho chlapce nebudu moci žít.“

Kdo Václava viděl, ovšem se nedivil, že ho onoho jara odvedli na vojnu. Byl sice trochu menší než jeho děd, ale silný, urostlý, že mu daleko široko rovného nebylo. I co do tváře to byl krásný hoch, rusý, jasné pleti, trochu sluncem opálené; malé knírky mu slušely výborně a modré oči měly výraz něžný, dobrácký jako oči dědovy. Přitom byl dobře zvedený, vážný, docela jiný než ostatní mladá chasa rodných jeho hvozdu; kamarádi se mu smáli, řkouce, že se pitomě a hloupě světem potácí, že ani neví, jak všechny holky jsou po něm zblázněny.

„Počkej, hochu, počkej jen ještě,“ napomínal ho děd, „nezačínej si nic s děvčetem. Půjdeš na vojnu s těžkým srdcem, zanecháš-li doma milou; budeš pořád vzpomínat a budeš nešťastným. A potom, víš, ty holky jsou divné: tři roky čekat při tom pokušení zde, je to zlá věc, člověk toho nemůže ani žádat...“

„Máte pravdu, dědoušku,“ odpovídal mladík, „tak je to, slyším to pořád, však já se nezblázním.“

Děd věřil a nevěřil. Věřil, protože věděl, že Václav je hodný a moudrý hoch, a zase nevěřil, poněvadž sobě netajil, jak veliké je pokušení, které na všech stranách číhalo. Navlékal to tedy po svém způsobu, bez křiku, bez výkladů, po dobrém, tak, aby mladík od něho se nemohl takřka ani na krok vzdálit; pořád ho měl při sobě, při práci, při vycházkách, při odpočinku, a hlídal ho jako oko v hlavě. Pro něho se pohádal jednou s nevěstou, jednou jedinkrát, a tehdy prosadil vůli svou. Nevěsta si totiž vzala do domu děvečku, mladou, hezkou holku. Starý pořád bručel.

„Co s tou děvčkou? Co s ní? Proč si nevezme starou? Vystačila by taky na tu práci... Takové žáby beztoho do práce nejsou, myslí na jiné věci... A ten chlapec v domě.“

Když bručení nepomáhalo, obrátil se přímo na hospodyni.

„Dej mi tu žábu z domu,“ pravil, „jsme tu na samotě a ten hoch se mi do ní spálí, bude-li mu pořád na očích...“

„Ale tatínku... vždyť bez děvečky neobstojím. Jsou malé děti a stáje plné dobytka...“

„Vyhledej si ňákou starou; běží mi o chlapce.“

„Vy pořád jen myslíte na toho chlapce, jako by jiných na světě nebylo. Mohl byste si dát pokoj; cožpak myslíte, že ho uhájíte?“

„Uhájím neuhájím, aspoň si nebudu moci ničeho vyčítati – mou vinou to nebude, stane-li se něco...“

„A co by se stalo? To se stane jinde taky, to se stává všude...“

„Dej mi tu holku z domu! Nemám klidné chvíle, dokud se mi tu mžiká před očima...“

„Vy jste starý blázen. Jampak ji mám poslat pryč, když jsem ji najala na rok?“

„Už jsem se přeptal. U Voldřichů ji vezmou do služby, na Haidlu; svou děvku vyhnali, protože kradla. Dám jí dvacet zlatých na odškodněnou...“

Nevěsta se zlobila. „Dvacet zlatých! Pro Boží umučení! Dvacet zlatých! Pro nic a za nic dvacet zlatých, kvůli takovému bláznovskému vrtochu! Jako by to bylo co platno! Bude-li ji chtít, poběhne za ní do Haidlu k Voldřichům... Vy mu nezabráníte, to by bylo po prvé, co svět stojí...“

„Nu, když nechceš, nemohu ti poručit. Jsi hospodyní, vládneš. Ale poslyš: buď ta holka, nebo já! Půjdu do Goldbrunnu s chlapcem, budeme žít v nájmu a pracovat. Výminek mi tam dopravíte.“

Hospodyně se ulekla. Starý měl ještě dva tisíce zlatých uhoštěných; ty byly ty tam, jestli se od nich odstěhoval, ty dostal celé ten „chlapec“, to věděla dobře.

Za tři dni se děvče stěhovalo; dostalo dvacet zlatých, vpravdě královské odškodnění. Myslíla, že má nebe, když ty peníze shrábla a do uzlíku zavázala, a staroch také myslil, že je v nebi, vida naposled pěkná bílá lýtka se zablesknout po šedých placatých kamenech rodného náspu. Oddechl si zhluboka a v

rankelském statku zapanoval ničím nerušený dřívější mír. Pokušení a hříšná pastva očí se poroučely.

Nevěsta ovšem, jsouc sama s mužem svým, trpce si postěžovala; těch dvacet zlatých jí bylo nehorázně líto.

„Prosím tě, nech ho,“ pravil muž; „staří lidé jsou divní. Těch dvacet zlatých snáze oželíme než tisícovky a snad ještě více, co jednou nám připadne.“

Jest na čase, abychom se z odboček svých vrátili ke své karavaně. Povozy sjížděly po strmém svahu ze Svojšína k řece; cesta vedla nyní středem polí a lučních svahů. Slunce schovalo se za hřbety skalnatých hor na levé straně cesty a před očima vozků vystupovaly vrchy na levém břehu Otavy, vrchy strmé, řídkým lesem porostlé, plné příkrých, skalnatých strání, jež se táhnou jako zkamenělé vlny přes Waidy, Stimling, Wunderbach až k Dobré Vodě a jimž vládne pověstný Kiesleiten, na jehož úpatí žil za šedých věků svatý Vintíř, poustevník z Němec, který svého času provedl těmito pustinami vojska svých krajanů do Čech. Dole, vpravo od cesty, šuměl ve věčném stínu potok.

Starý Sepp rozmlouval se svými strakatými voly.

„Nu, dodržte, chudáci, dodržte ještě málo, hned tam budem. Odpočnete si, nasytíte se... zasloužili jste si toho, ba, zasloužili. Co je platno? Člověk nesmí zahálet a dobytek taky ne; tak tomu chce Pánbůh...“

Zvonce zněly, dřeva sténala, řetězy řinčely.

„Hou! hot! hot! čehý!“

Hlomož, klení, nadávky, práskání bičem.

Rozestupovala se úžlabina, kterou sjížděli. V šeru večera blýskaly se před vozy bystře tekoucí vody. Několik dřevěných stavení se objevilo; z komína se kouřilo; na zeleném pažitu podle vody bělalo se stádo husí. Ohromné spousty klád kupily se podle vody i podle cesty. Vody šuměly, pily ječely jednotvárně, bez přestání. Objevili se jacísi lidé, křičeli na příchozí zdaleka, ale hukot vod, hrčení povozů a sykot pil přehlušovaly hlahol lidský.

Dojeli. Nastala nová, tuhá práce: bylo třeba klády bez odkladu složit, aby ráno nebyli zdržováni.

Pila tato a vedle ní hospoda byly nově vystavěny; bylo jich zapotřebí od doby, kdy tolik dříví se vyváželo; z lesů také se oběma dařilo výtečně, hospodě snad ještě lépe.

Byla už čirá tma, když s prací tou byli hotovi. Ustanovili se na tom, že zde zůstanou přes noc; byli udřeni dost a dobytek utrmácen až k smrti. Voli, jak se nažrali, lehli, někteří nechtěli ani žrát. Starý Sepp se chtěl vrátit s dvěma prázdnými povozy do Svojšína, aby nazítřek byl včas zase na místě práce; taky mu běželo o Václava, jehož nerad viděl v té společnosti; zdálo se mu, že řeči surové chasy kazí „chlapce“, zželelo se mu však přece ubohých zvířat, zvláště jednoho, jež těžké jho tlačilo.

„Lehneme si hned, jen něco málo povečeříme a vypijeme sklenici piva,“ pravil ku svému vnukovi, „zítra si přivstaneme. Půjdeme dolů do pily spát, aby nás ta chasa nerušila, která bezpochyby zase bude bouřit a hýřit; potom to druhého dne nestojí za nic.“ Václav přisvědčil. Starý si povzdechl.

„Ti lidé se mi vůbec nelíbí,“ pokračoval; „žijí ze dne na den, protože výdělek je dobrý... prozatím! Jak bude dál, až voda to dříví všecko odnese, o to se hrozně málo starají. Navykají si potřeby, které dříve neměli, neznali, – ale přijde doba, kdy těžko jim bude odvykat, až výdělek pomine. Zvláště tenhle Podhamerský se mi nelíbí – neslýchaný furiant, který myslí, že není nad něho na celém božím světě. Však uvidíš, jak se přepočeti; byli tu u nás už všelijací velikáni, kteří padli a vícekrát nevstali. Nedávej se mámit jeho řečmi, hochu.“

Vešli do hospody, kde skoro všichni jich soudruzi už seděli; pivo už teklo a Podhamerský vedl zase svou a dokazoval nicotu „horských pánů“.

Vtom se otevřely dveře a vešla jakási dívčina. Stanula na prahu, hledala někoho z té společnosti, což nebylo tak jednoduché vzhledem k hustému kouři, který naplňoval veškerou místnost, a k matnému světlu jedině lojové svíčky. Všichni přítomní upřeli na ni zraky své.

Bylo to krásně urostlé dítě asi osmnáctileté ve všedním ženském kroji; malé, bílé nožky trčely naboso v trepkách; černý šáteček spadl napolo s hlavy a dával vidět hustý kaštanový vlas,

jehožto kučery trochu rozcuchané patrně nerady se poddávaly hřebenu; líce jen jen se rděly rychlou chůzí; v pootevřených ústech leskly se bílé zoubky; plné, trochu vyšpoulené rty a silný krátký nos dodávaly obličejí poněkud smyslný výraz.

„Hledte, Rezla!... Aj...“

„Podhamerský, vaše Rezla je tu...“

„Dobrý večer, holka...“

Podhamerský už viděl svou dceru; vstal za stolem, prodral se skrze sedící v cestě a přistoupil k ní.

„Co chceš?“

„Maminka mne poslala za vámi; byla jsem v lese, pak u Polaufů, a když jsem vás tam už nenašla, přišla jsem za vámi sem. Byl u nás schätzenwaldský pán ^[5]; chce tři potahy, musí se dopravit nevím kolik set sáhů polen k průplavu, nemůže to čekat, zítra prý se musí počít, protože mají smlouvu v příčině času dodání s klášterskou paní...“

Podhamerský se poškrábal za uchem. „Tři potahy... stafra, stafra...“

Dívka přitlumila hlas. „Schätzenwaldský pán byl tuze nerad, že vás nezastihl, byl by s vámi rád promluvil – budou prý platit dobře. Maminka myslí, že by snad bylo záhodno, abyste tam došel...“

„Nevídáno,“ zaskuhral sedlák, „takový pán jako schätzenwaldský je našinec taky. Až budu něco na něm chtít, dojdu si k němu; tentokráte on potřebuje mne, tož ať přijde on ke mně. – Ale kříž je to: člověk nepostačí. Tady mám tři potahy, Vincek je s dvěma v hraběcím na Kvildě, jeden musí zůstat doma, zbývaly by dva... Nu, v nejhorším případě... v lese se pase taky pár tříletých... šlo by se pro ně... ale odkud lidi vzít? Nevím už na mou duši nikoho... Kdyby tak člověk měl šest synů jako tenhle Hisal-Hanes schlösselwaldský, to by pršely peníze... ale jediného syna a ostatek samé holky, to je hotová smola... stafra...“

Dívka se usmála.

„Nu, jen se nesměj,“ bručel Podhamerský, „co s děvčaty? – Dorostou, zakoukají se do nějakého chlapa, a tumáš! ty tam jsou, a ještě vybavit je musíš. U mne dokonce už. Jsem Podhamerský, a musím dát dvojnásobné věno, aby se neřeklo, že Podhamerský je nuzák nebo škrdla... Jsi umdlena, co?“

„Trochu...“

„Chceš tu přenocovat? Řekni dole pilařovi, že tě posílám...“

„Och, nebudu tu, půjdu domů, jen si trochu odpočinu.“

„Jak chceš.“

Podhamerský si šel sednout na své místo, neuznáváje prozatím zapotřebí sdělit se s dívkou o svém úmyslu. Takovou věc bylo třeba dobře si rozmyslet, pěkně pomalu, a to bylo možné jen při pivě. Dívka zatím zasedla k dolejšímu konci stolu, nedaleko dveří, naproti starému Seppovi a Václavu; neostýchala se pranic, zasmála se na svůj mladý protějšek, který se tu a tam stydlivě a plaše, jen tak po očku, na ni podíval.

„Já tě znám,“ pravila, „tys Rankelských Václav; potkala jsem tě onehdy, jak jsi jel z lesa, ani snad nevíš.“

Mladík přisvědčil velice nejistě. „Možná,“ pravil, „já už se nepamatuji, kdy to bylo.“

Způsob a dobrý mrav by byl vyžadoval, aby dívce dal připít; měl to učinit hned, jak si k jeho stolu sedla; neudělal toho, snad že už měl jen malý zbytek piva v sklenici. Přišli druzí, kdekdo, a podávali dívce sklenici. Upejpal se, usmívala se, ale pila jen což.

„Abychom šli, dědečku,“ pobízel Václav, který se rděl jako panna pod dojmem dívčiných pohledů, jež naň padaly jako střely.

Ostatní ctili dívku pádnými, dosti neomalenými a vykasalými vtipy; bylo to divoké, ale čest to byla přece, a Podhamerský se blahosklonně usmíval tomuto holdu.

„Půjdeš sama, Rezlo?“ tázal se kterýs chlapík, mladý, silný, v usmolené košili, v děravých, rozedřených spodkách, visících na jedné kšandě, a jehož nohy trčely v hrubých nejšlích. „V Schelmergasse straší, chodí tam bezhlavý...“

Schelmergasse se jmenuje poslední kus cesty z Rejštejna do Bubeníčkovy pily podle Otavy vedoucí. Vpravo šumí řeka přes mocné balvany bělavé, omyté, okrouhlé tisíciletým účinkem padajících vod, vlevo vystupují příkré šedé stráně, stěny starým hradbám podobné, jichžto vrchní okraje, cimbuří podobné, jsou porostlé mladým jeřábím a všelikým houštím. Stékající vody místy vryly hluboké rýhy do svahů, vyrvaly i s kořeny stromy, které tlíce a schnouce na slunci, bílé své větve příšerně do výše pnou. Jest to divé místo, zejména v nocích měsíčních, kde střídající se světla a stíny mámí oko a vytvářejí záhadné přeludy.

Rezla se patrně nebála. „Když ty tu zbudeš při svém pivě a při svých volech,“ odsekla, „nebude tam strašit, aniž tam bude chodit bezhlavý.“

Měla smíšky na své stráně; celá hospoda se řehtala hlučně.

„Dědoušku, pojdte – já dopil,“ opakoval Václav.

Starý vstal, obrátil se pomalu od stolu. Václav hledal v kapse peníze, při čemž mu upadl krejcar na zem; sehnul se, aby ho našel. Dívka mu pomáhala, hlavy jejich se setkaly.

„Pojď se mnou,“ zašeptala, „doprovod' mne.“ Ulekl se, nedal ani odpovědi. Vzpřímil se a jedním skokem byl u dveří za dědem, zůstaviv spadlý peníz svému osudu.

Podhamerského dcera si zase sedla na své místo; přes pěkné její líčko přeletěl mrak.

„Ty, ten se tě bojí,“ prohodil kdosi, „všimla jsi se, jak před tebou uprchl?“

Vyhrnula vzdorovitě, pohrdavě rty, pak snědla velký slaný rohlík, tuhý jako staré vorové lano.

Kapitola II

Rezla octla se venku; bylo jí volno v tom svěžím vzduchu nočním; přivykla sic ledačemus, ale ovzduší v této hospodě bylo vpravdě nesnesitelné, zejména za panujícího vedra. V dým tabákový mísil se ostrý zápach rozlitého na plotně omastku; smažili tam totiž ryby pro Podhamerského, který si při výpravách přál všecko možné, co žaludku lahodilo.

„Vyřid' mámě, že zítra přijdu.“ S těmi slovy rozloučil se s ní otec, ponechávaje jí úplně na vůli, aby zůstala nebo šla, šla sama, opuštěnou, příšernou cestou, půl třetí hodiny dalekou, lesem a úskalím.

Bylo deset hodin. Měsíc vyšel za Ziegenruckem, polévaje stříbrným světlem kostrbaté, rozervané temeno Maiersteinu, jehožto stíny padaly na spící městečko Rejštejn, ležící v hlubokém údolí, zevšad vysokými horami sevřeném.

Dívka se vydala bez rozpaků na cestu, vedoucí na pravém břehu řeky nahoru proti vodě. Lehounký oděv šustil v nočním větříku, který jí přinášel milý chlad od šumících vod. Šla v hlubokém stínu vlevo se vypínajících stěn a svahů; pod ní vpravo hučela řeka, černá jako toky podsvětí, míhaly se však na ní bílé pěny, lesklé bubliny a dlouhé pruhy, které se svítily jako stříbrné; kde narážely o kamení, kde padaly vody přes prahy, tvoříce slapy a peřeje, tam zářil proud ve světle měsíčním jako tekuté stříbro, jako rozpuštěný fosfor. Skály a stromy na protějším břehu skvěly se v témž stříbrném lesku, na ostrých hrotech temen jako by vyskakovaly, plápolaly drobné ohně. –

Rezla si té krásy měsíční noci ovšem málo všímala; ona sebou netrhla, když zahoukal v skaliskách vysoko nad ní honící výr, jehož příšerný hlas ozvěna desateronásob vracela; ona znala ten hlas a neděsila se ho.

V její mladé hlavě rodily a přeháněly se jiné myšlenky.

Rezla byla rozhodně praktické stvoření; krev její byla prudká, srdce teplé, ale hlava chladná, vypočítavá vzdor jejímu mládí. Matčina chladnost a nevšímavost slila se v ní s otcovou hrdoostí;

byla Podhamerského dcerou, co by jí na světě nebylo dovoleno? Matka její žila s otcem čtvrt století; byla mu ve všem po vůli, neodmlouvala, nechtěla vládnouti, zato jí lahodilo dobré bydlo. O dvě léta starší její sestra, celou letorou i povahou otci podobna, byla nevěstou, vyvolivši si úplně podle srdce svého nemajetného chalupníka z Kaltenbrunnu, lesní dědiny, patřící obcí do Rehberka. Rezla se vysmívala sestře, a ta říkávala:

„Jen se směj, budu aspoň paní a on bude poslouchat a dělat, co já budu chtít; nechtěla bych žít, kdybych měla být otrokyní jako naše maminka, třeba byl můj muž knížetem pánem.“

„A já že bych chtěla být otrokyní?“ říkávala na to Rezla a rty její se vyhrnuly. „Chci být paní právě jako ty, ale paní, která nevládne nad nuzným chalupníkem nebo drvoštěpem, z kterého bych neudělala boháče, i kdyby otec věno zdvojnásobil... Chci být paní v dobrém bohatém bydle, a abys věděla, milovat budu, koho budu chtít...“

Byla to jakás divná filosofie, již starší sestra, která svého nápadníka měla upřímně ráda a krom něho nikoho, dobře nechápala.

Rok před započítím našeho děje seznámila se Rezla osobně o svatoštěpánské pouti v Kvildě s jistým Řehořem Schmidtem, mužem v těch krajích pro své velké bohatství na slovo vzatým, o němž už dávno slýchala; povídalo se, že je ještě jinší chlapík než její otec; že sice nemá polí, zato však velkou pilu a rozsáhlý obchod v škatulkách, zátkách, řešetech a jiných výrobcích dřevěného domácího průmyslu boдрých našich horalů. Řehoř Schmidt, obecně známý pode jménem Brettschneider Hannesen-Greger, byl vetchý, trochu nahrbený staroch, čítající věku svého nejméně šedesáte let, před nedávnem ovdovělý. Bylo to, jako by se těšil ze své svobody: nechyběl při žádné taneční zábavě, netančil sice, platil však muzikantům a díval se vyboulenýma očima na kroužící dívky, sleduje každý jich pohyb, lítající, vlnící šat; zvláště o oné pouti nespustil oka s Rezly Podhamerských, která se vířila v kole jako vzteklá. V přestávce se k ní přitočil.

„Tys nejhezčí holka, kterou jsem kdy viděl,“ pravil.

Usmála se.

„Nu, jen když se vám líbím; vy jste taky hezký člověk.“

Byl radostí všecek nesvůj; sháněl se po její ruce, ponechala mu ji, ač ji ždímal ve své tlapě jako zběsilý. Z tmavých očí dívčích sálal divný plamen, silná poněkud ňadra jako by chtěla protrhnouti těsně přiléhající kazajku; polootevřená ústa sotva popadala dechu.

Mnozí pozorovali dvorné počínání starého Hannesen-Gregra a smáli se potutelně, vidouce, kterak dlouhý, čistě holený, a přec nesčetnými vráskami rozrytý jeho obličej nabýval víc a více rázu nikoli fauna – o takovém jaktěživu neslyšeli –, nýbrž starého kozla; tento tvor stál duchu jejich blíže.

Rezla ovšem dlouho nestála nečinně se starochem, ba vrhla se zase ihned v kolo a tančila jako bakchantka, v přestávkách však vždy a vždy se s ním zase scházela.

I potvrdil starý Hannesen-Greger znovu pravdivost pořekadla, že není většího blázna nežli zamilovaný stařec. Přišel k Podhamerským a ucházel se o Rezlu ve vsí formě; byl oděn v háv sváteční, pyšnil se na něm krátký zelený kabát a velké, trochu křivé nohy trčely v lesklých holeňových botách. Podhamerský se mu smál, ale neodmítnul takového vznešeného nápadníka své dcery; odvolával se pouze k vůli dívky.

„Chce-li vás, je dobře,“ pravil, „Podhamerského dcery si mohou vzít, koho chtějí.“

A Rezla se nerozmýšlela ani okamžik, souhlasila ihned a usmívala se přerozkošně; stála pouze na tom, aby svatba se odložila na rok.

Starému ženichovi tento odklad nikterak se nezamlouval, kroutil se všelijak, dokládal se, jak velice zapotřebí mu je hospodyně, že už neví, kterak se bez ní obejde, že domácnost jeho hyne; mluvil také něco o své veliké lásce a o svém stáří, které dlouho nemůže čekat, ale na tyhle řeči Rezla neměla jiné odpovědi, než že se mu zasmála zcela bez obalu do očí. Když pak naléhal, pravila suše:

„Vy jste stár a pospícháte, já zase jsem mláda; chci ještě užít trochu světa, nežli se zabeďním do vašeho hospodářství.“

Staroch tomuto užívání světa rozuměl, jak vpravdě vedle zvyků a mravů po otcích zděděných v této krajině rozuměti se mu musilo; koňská fysiognomie jeho se znamenitě prodloužila; namítal to ono, bylo to však marné a nakonec mu nezbylo leda se poddati, nechtěl-li, aby Rezla se úplně splašila.

A řečí bylo hrůza po všech hvozdech. „Takový blázen! Kam se dere starý hřbet na takovou mladici.“ – „Ta holka má štěstí! Takového boháče! A už tak starého – jak dlouho pak to povede?... Potom si teprve vybere!“ – „Že se nestydí, ta žába, je to holý hřích! Věřte mi, že má pěkné věci za lubem. Zbláznil se děda, ale je to jinak vážný, pořádný člověk, který nezasluhuje, aby se naň svalila ta hanba, jež ho s touhle osobou nemine.“

Tak se mluvilo, a pěkně nahlas; málo toho dbali, doví-li se těchto řečí Rezla i její otec. Také se dověděli – kdepak není dobrých přátel, kteří donášejí, kde co nepříjemného jim přijde k uším? – Ale co ti toho dbali? Rezla se smála a říkala, že si s ženichem tak ujednala a ostatně že na světě nikomu nepřísluší se míchat do jejích záležitostí. Podhamerský pak, který vzhledem k tomu, že zlatí broučkové řádili dále v lesích, dávající mu pořád většího výdělku, soudil patrně, že Podhamerský je Podhamerský a jediný na světě, a že tudíž i pro jeho rodinu platí jiné zákony než pro ostatní bídné smrtelníky.

„Kdo se mně vyrovná?“ říkal, „moje dcera je moje dcera a je mladé děvče; ať si dělá, co chce, do toho nikomu ničeho není. Jiné se taky baví a bavily by se ještě více, kdyby byly Podhamerských.“

Bylo to divné, ale bylo to takové; mravní názory pošumavské jsou vůbec trochu podivné a dají se těžko srovnati s dotyčnými názory ostatního světa.

Netrvalo dlouho, a povstávaly pravé epeje zálesácké medisance ^[6]. Snad se nadsazovalo, když se tvrdilo, že krásná Rezla, která se účastnila všech muzik, poutí a zábav, jež daleko široko se odbývaly, nechodila nikdy neprovázena domů; řeči povstávaly tím urputnější, ježto prý nikdy dlouho nezůstávala při jednom rytíři, ba napořád je střídala. *Jednoho* však nikdo

popříti nemohl: při vši své záletnosti otáčela se Rezla vzorně v hospodářství, uměla pracovat a dřela se jako poslední chudá děvečka. Na tom si taky zakládala a spořivá byla, že žádná se jí nevyrovnala. Přitom chodila čistě, ale přepychu se pilně vystríhala; neměla zapotřebí se fintit; byla i bez zvláštní parády pěkná a při vši své jednoduchosti mámila mužům hlavy.

Starý ženich docházival k ní občas návštěvou; uvítala ho vždy velmi srdečně, chovala se k němu vzorně, hladila si ho, sedala k němu, tiskla mu ruku, takže blahem všecek zářil; ba Rezla si došla někdy i k němu, ohlížela se po hospodářství, tu to, tam ono vytýkala; jedovaté pohledy ženichovy staré sestry, která tomuto prozatím vedla hospodářství, jako by se jí netýkaly; ta žena se na ni škaredila jako noc, ale Rezla se na ni sladce usmívala, jako by ta stará škatule byla kusem jejího ženicha. Tento pak jí vypravoval o svých obchodech, jak výborně se mu daří, jak jsou teď dobré časy, jaké nikdy nebyly.

„Vidíš,“ říkával, „já dobře vím, že mi přinášíš oběť. Jsi mláda a já jsem šedivý. Za to tě ponesu na rukou; hned v den svatby ti připíšu půl usedlosti; prosím tě pouze, abys se smílovala a spojení naše urychlila, umírám touhou po tobě...“

Ona se pak usmívala vedle svého způsobu, tulila se k němu jako lichotivá kočka, avšak přímé odpovědi mu nedávala.

Zda si na vše to vzpomněla, ubírajíc se tichou, světlou nocí měsíční? – Kdo ví? Kdo poví? – Jisto jest, že nepochopitelná chladnost Václavova ji nemálo podráždila; takové netečnosti k sobě nebyla zvyklá. Krácejíc cestou, několikrát se zastavila, upírajíc oči do míhavé dáli, naslouchala chvíli a zase se dala do chůze. Očekávala patrně, že mladík se ještě rozmyslí, že snad počká, až usne děd, a pak že se požene za ní; dávno už se jí ten hoch líbil, ač se s ním zřídka a jen náhodou vídala, ježto nechodil ani na muziky, ani na přástvy. Když před nějakým časem zemřela v schrollenhaidských chalupách jakás stařena, příbuzná Václavova, šla se k večeru pomodlit u lůžka zemřelé, ač tam měla daleko a přes to, že pohoda i cesta byly hrůzné; doufala, že Václav tam bude najisto, že se s ním sejde. Jest totiž obyčejem, že v případě úmrtí kteréhokoli obyvatele, bohatého

nebo chudého, příbuzenstvo a známí i neznámí z blízka i z daleka se scházívali a že tráví noc u lůžka nebožtíkova. Modlí se, odříkávají dlouhé litanie, pláčou, jako by měli bůhvíjaký zármutek, a přec když se rozcházejí, pášou se neplechty, o kterých raději pomlčíme; žal pomyslit, že i velebnost a tragika smrti nejenže lidí neodstrašuje, ba přímo dává podnět a příležitost k hříchu.

Rezla tedy tenkrát šla do Schrollenhaidu, vážíc obtížnou cestu přes stráně a skrze hvozdy Windischberku, aby se setkala s Václavem. Mladík tam byl skutečně a snad se divil, že dobrá Rezla tak žalostně plakala a tak zkroušeně se modlila nad mrtvolou staré ženy chudičké, s kterou snad nikdy nemluvila, o kterou se naprosto nikdy nestarala. Po půlnoci však, když všecko se rozcházelo, jednotlivě i po skupinách, byl Václav pojednou ten tam, jako by jí byl utekl naschvál; ani jediného slůvka s ním nepromluvila; vrátila se tedy sama, nedoprovodili jí kdo jiný, což mohlo snadno býti, neboť různých známých tam měla hojnost.

I toho večera tedy osud tomu nechtěl, aby se s hochem sešla. Utíkala cesta pod jejími kroky, šuměla voda, šustil větřík ve větvích stromů, ale žádného kroku zvuk nedoletěl k ní. Přišla k pile Bubeníčkově, kde vtékající do sebe řeky Vydra a Křemelná tvoří Otavu; bělaly se dlouhé vory v nádržkách černou vodou naplněných; pily syčely jako ve dne – práce bylo až příliš; zakmitlo se tu a tam bludné světlo; zaštěkal pes; ozvalo se hlasité mluvení; jí však si nikdo nepovšiml. Šla kolem a odbočila na jakous bídnu cestu nalevo i jala se stoupati dosti příkře do vrchu směrem k Hirschensteinu. Za jmenovanou dědinou, skládající se z několika roztroušených dvorů a chalup, započal pro dívku nejobtížnější kus cesty. Vstoupila na uzoučkou pěšinu, které by nepovědomý ani ve dne nebyl našel, a přešedši přes kus mokrých luk, přiblížila se k lesu, jenž ji pojal v klín svých stínů. Byl to vysoký, překrásný les, jenž obstál před hroznou vichřicí ze dne 26. října 1870, poněvadž před ním k západu stojící vyšší hory mu byly záštitou. Smrky se černaly, jako sněhem omšené stály obrovité buky a pně bříz se leskly,